

1. MAI 1981 PÅ MANGLERUD

Den første mai er arbeiderbevegelsens internasjonale kampdag. I Norge feirer vi dagen i trygg forvissning om at vi har frihet fra tortur og fengsling, fra sult og nød. Ikke alle har det slik. Ikke flertallet av menneskene - aldri har så mange mennesker levd i sult, nød og undertrykkelse.

Mange mennesker føler frykt, angst og sikkerhet for at storkrigens galskap skal bryte løs. Det ligger et stort

2.

ansvar på lederne av de mektigste nasjonene - at de kan vise klokskap og sindighet i en nervøs og ustabil situasjon. Men også de små nasjoner har muligheter til å påvirke. Vi vil ikke hvile i våre anstrengelser for å bidra til avspenning og nedrustning. Dette er en oppgave av første rang i Regjeringens og Arbeiderpartiets internasjonale arbeid.

Oppgaven er å fjerne krigens årsaker: undertrykking og underutvikling. For hovedproblemet er jo at flertallet sulter og lider nød. Vi må satse en økende del av våre krefter, vår skaperkraft og våre penger i kampen mot fattigdommen. Vi er blitt et av verdens rikeste folk. Det stiller store krav til oss. Solidariteten må gå ut over våre grenser.

Men det er også en livsviktig interesse for oss selv å arbeide for en mer rettferdig økonomisk verdensorden. Det er samtidig aktiv fredspolitik. Vi kan ikke regne med å få leve på en øy av fred og rikdom i en verden der fattigdom gir grobunn for uro og krig.

Veien ut av fattigdommen i vårt eget land gikk gjennom besluttsom organisering, samhold og solidarisk kamp. Det er den samme veien utviklingslandene nå staker ut. Det er vår jobb å støtte dem. Det er ingen grunn til å skjule at arbeidet til nå har gått skuffende langsomt. Det understreker bare behovet for vår innsats.

4.

Forholdene ute i verden griper rett inn i vår hverdag - også under fredelige forhold. Industrilandene opplever alvorlig krise - til vinteren kan det bli 30 millioner arbeidsledige. Denne krisen kan ikke lettes av krefter som lar arbeidsledighet være salderingspost. Vi kan ikke akseptere løsninger som kaster millioner ut i fornedrelse og bitterhet. Vi kan ikke la unge mennesker vokse opp i en så ødeleggende virkelighet. I vest-europa er dette allerede en del av menneskenes hverdag. Vi vil skjerme vår ungdom mot dette. Vi vil ikke godta masseledighet som et økonomisk virkemiddel.

Som snart det eneste industriland har vi maktet å holde sysselsettingen oppe. Det har vi tenkt å fortsette

med - også etter den 14. september. Under våre regjeringer det siste tiåret er det skapt 250 000 nye arbeidsplasser.

Vi har hatt sterk vekst i fellesforbruket. Velferdssamfunnet er befestet. Det private forbruket ligger 30 prosent høyere i realverdi enn for ti år siden. Vi har fått en arbeidsmiljølov som gir økt livsstandard for de mange. Vi har fått en sykelønnsordning som gir likestilling mellom arbeidere og funksjonærer. Det har vært en viktig politikk. Vi har opplevd et gjennombrudd i ressurs og miljøpolitikken. Vi har gjort avgjørende framskritt i likestilling mellom kvinner og menn.

Høyre holder seg til det gamle ord om at angrep er det beste forsvar. Det er det lett å forstå. De må også angripe sine egne.

6.

- Thatcher-regjeringen i Storbritannia
- Milton Friedman og hans teorier
- Også økonomisk politikk i USA kan bli for tvilsom - også for Høyre.

De sosialdemokratiske ideene som har preget Norge ser de omkring seg - i sin egen hverdag. Det blir dårlige skremmeskudd. Høyre avviser andre regjeringers Høyre-politikk og omfavner mest mulig av de fremskritt og de reformer som Arbeiderbevegelsen har stått for - og kjempet fram. La oss avsløre den falske melodien.

I de land der Høyre-regjeringer har ansvaret, ser vi resultater som Høyre vil holde utenfor valgkampen. Men Høyre jublet jo den gang Margareth Thatcher kom til makten.

Det borgerlige samarbeidet ligger nå med knekket rygg. Det finnes ganske enkelt ikke noe felles borgerlig alternativ ved valget i høst. Valget står mellom Arbeiderparti-regjering og en Høyre-regjering. Alle som har tenkt å gi sin stemme til et borgerlig parti, må nå ha det klart for seg at det samtidig er en stemme til en Høyre-regjering, og til Høyrepolitikk.

8.

Det er ikke lenger grunnlag for å tro på partienes innflytelse i en borgerlig regjering. Når dette er situasjonen, er det lett å forstå hvorfor man velger å angripe Arbeiderpartiet heller enn å prøve å forklare velgerne hva Høyre-politikk i praksis går ut på.

Arbeiderbevegelsen kan møte disse angrepene. Vi kan kjennes ved den politikken vi har ført. Vi er stolte over den. Vi har klart å holde Norge utenfor den krisen som rammer det meste av den industrialiserte verden. Vi vil føre en slik politikk videre. Vi setter arbeid for alle som vårt viktigste mål. Vi vil at den rikdom oljen gir oss, skal fordeles rettferdig - vi vil at også de

grupper som ikke har sterke organisasjoner skal få del i framgangen. Vi vil kjempe videre for kvinner og barns rettigheter. Vi vet at vi ikke kan stole på Høyre i dette arbeidet. Først når seirene er vunnet, kommer de etter.

Det er ingen tilfeldighet at vi har stilt kravet om arbeid for alle fremst i vårt program, og vår praktiske politikk. Vi vet av vår historiske erfaring at det er et hovedkrav å stille til et godt samfunn. Vi vet at arbeidsledighet rammer de unge. Vi vet at ledighet gjør det vanskeligere for de eldre og de funksjonshemmede. Når sysselsettingen svikter, kommer utkantene dårligere ut. Og arbeid for alle er også likestilling mellom kvinne og mann.

10.

70-åra vil bli stående i historien som den perioden da kvinnene fikk sitt avgjørende gjennombrudd i arbeids- og samfunnslivet. Det er skapt 170 000 nye arbeidsplasser for kvinner. Vi har fått en frammarsj av kvinner i utdanning og i nye yrker. Vi har opplevd kvinnes gjennombrudd i det politiske livet. Arbeiderpartiet kjempet fram en likestillingslov der de såkalte mellompartiene var enda mer konservative enn Høyre.

Vi trenger både arbeidsprogram for de kommende årene, og vi må ha de langsiktige målene å styre mot. En av de største oppgavene er nettopp dette: at begge halvdelene av folket skal få likeverdige kår. Det kan vi bare oppnå dersom vi får til endringer som omfatter både

kvinner og menn. For at kvinnene skal få mere tid ute, må mennene ta mere tid hjemme. Det vil alle tjene på - ikke minst barna.

De sosialdemokratiske partiene i Norden kan uten å be om unnskyldning stå fram som frihetens fyrtårn. Gjennom vår reformpolitikk har vi vist det sosiale framskrittets muligheter. Ingen i dag tør sette spørsmålstegn ved de grunnleggende sosiale trygghetsreformene. Vi har utvidet de demokratiske rettighetene. Vi har avskaffet privilegier og jevnet ut inntektene. Alt dette har vi gjort uten å krenke friheten. Tvert om har vi utvidet friheten for hvert enkelt menneske. Og framfor alt: Ved å vise at menneskene har et fast grunnlag for samfunnsinnflytelse

12.

gjennom et målrettet arbeid i organisasjonene og de demokratiske organene, har vi seiret både over den kapitalistiske tankegangen og over tesemakerne og totalitære retninger. Vi kan slå fast at i de landene der kapitalismen har fått utvikle seg med mindre demokratisk kontroll enn i Norden, er menneskets stilling svakere.

Våre veteraner kan fortelle hva det har kostet. Av personlig mot og innsats, av kamp mot egen svakhet og andres styrke. De vet hva det har krevd av samhold, organisasjon og tro. Troen på det umulige. Et samfunn

der ingen sultet, der alle kunne skrive og lese. Der skoler, legehjelp og aldersomsorg var rettigheter for alle.

De utrettet det umulige, våre veteraner. Det tok lenger tid enn de utålmodige håpet. Det tok en menneskealder, men det kostet ikke et eneste menneske livet. Vi kan kjennes ved vår historie - det er mer enn de kan gjøre som kjempet mot alle reformene.

Det er litt over fire måneder igjen til valget. Et valg som skal avgjøre hvilke grunnsyn som skal få prege utviklingen videre fremover i det viktige ti-år vi er inne i.

14.

Utfordringene vi vil møte er store. Det er ikke en større grad av liberalisering og kreftenes frie spill som kan løse de oppgaver vi står foran. Mer enn noensinne vil oppgavene kalle på evne og vilje til å bruke fellesskapet. Det er de sosialdemokratiske idéer som sterkest bærer fellesskapets budskap. Vi skal bygge videre på et grunnlag av solidaritet og felles ansvar. Det skal vi bruke i løsningene av våre egne nasjonale, viktige oppgaver. Det skal vi ta i bruk for å yte den nødvendige støtte til andre land og folk som trenger det.

Norge kan ikke løse verdens problemer. Men vi kan yte vårt

bidrag og vise et eksempel på at det er mulig å skape et samfunn med frihet og menneskeverd for alle. Gjennom en bred mobilisering av fellesskapet og omtanke for våre medmennesker, kan vi nå denne 1. mai-dagens parole:

Arbeid for alle. - Avspenning og fred!